

Hans van Meerten, An Wouters • PP

1 uur

OPINIE

Nieuwe contract vraagt om betere bescherming deelnemer

In het nieuwe pensioencontract komt meer verantwoordelijkheid bij de deelnemer te liggen. De deelnemer wordt daardoor consument, stellen Hans van Meerten en An Wouters. De vraag is of die consument wel voldoende wordt beschermd.

Bewaren

Foto: Ramon van Flymen/HH

De huidige pensioencontracten zijn voornamelijk uitkeringsovereenkomsten waarbij een bepaalde uitkering wordt toegezegd. In het nieuwe

pensioencontract wordt deze zekerheid verlaten - die overigens alleen op papier bestond - en kiest men voor een premieovereenkomst. Hierdoor moet en kan elke uitvoerder in de tweede pijler deze contracten uitvoeren. De praktijk heeft uitgewezen dat toegezegde aanspraken niet haalbaar zijn. Bovendien was dit lastig uitlegbaar aan de consument/deelnemer. Bij een premieovereenkomst wordt niks gegarandeerd en kan deze - mits de regeling weer niet nodeloos gecompliceerd wordt - goed worden uitgelegd.

Anders dan bij een uitkeringsovereenkomst is de consument in het nieuwe pensioencontract veel meer aan zet. Hierbij wordt bij de consument wel een kennisniveau verwacht van de pensioenregeling, de beleggingsprofielen en verschillende risico's verbonden aan het pensioencontract.

Hans van Meerten

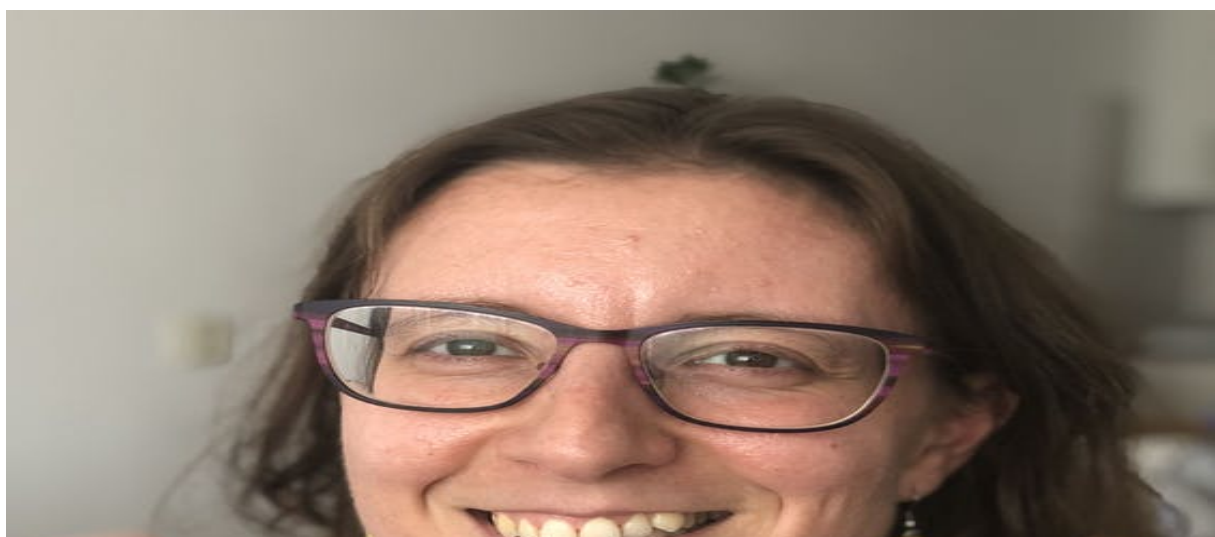
Dit betekent niet dat de consument zomaar voor de leeuwen wordt gegoid. Zo wordt in de wetgeving voor premieovereenkomsten rekening gehouden met het kennisniveau. De nationale wet geeft de consument enerzijds een keuze voor een vaste dan wel variabele uitkering na het bereiken van de pensioendatum, maar dringt deze keuze anderzijds niet op. Als de deelnemer geen keuze maakt, geldt de standaardoptie: een vaste uitkering. Bij zo'n vaste uitkering wordt na het bereiken van de pensioendatum het kapitaal niet

doorbelegd. Bij een variabele uitkering is dit wel het geval waardoor de hoogte van de uitkering mogelijk varieert.

De standaardoptie zien we ook terug in Europese wetgeving rond het pan-Europees individueel spaarproduct (PEPP). Door de zogeheten basic PEPP als standaard investeringsoptie in te stellen, worden consumenten niet zonder hier expliciet voor te hebben gekozen blootgesteld aan risico's. Een basic PEPP houdt in dat via een kapitaalgarantie of een lifecycle wordt belegd.

Zwakke onderhandelingspositie

Het PEPP-regime kan – ook voor bestaande dc-regelingen – als voorbeeld dienen. Tussen het PEPP en de nieuwe pensioenregelingen bestaan immers grote overeenkomsten. Daarenboven is het uitgangspunt in het EU-consumentenrecht de zwakke onderhandelingspositie van de consument tegenover de machtige financiële instelling, te weten de pensioenuitvoerder. Dat geldt zeker voor de consument bij pensioenproducten en al helemaal als deze verplicht gesteld zijn, zoals bij ABP. Pensioenuitvoerders hebben een zorgplicht naar deelnemers toe. Maar in de praktijk ligt de nadruk vaak op het managen van de *one-size-fits-all* pensioenregelingen waardoor de deelnemer niet vanzelfsprekend de volle zorg ontvangt. De huidige wetgeving voorziet wel in beschermingsmechanismen zoals informatievereisten en voorwaarden aan de uitvoering van de pensioenregeling. Ook speelt bijvoorbeeld het verantwoordingsorgaan (zij het een beperkte) rol in het toetsen van beleid. Maar met de verschuiving van de verantwoordelijkheid naar het individu, wordt de zorgplicht juist vanwege de zwakke onderhandelingspositie van de consument, belangrijker.

An Wouters

In de jaaragenda 2020 van de AFM valt te lezen dat een belangrijk speerpunt van de agenda de bescherming van consumenten tegen pensioenproducten is.

Onderzoek

De afdeling Europees Pensioenrecht van de Universiteit Utrecht (en mogelijk gemaakt door Stichting Instituut Gak), gaat hier de komende jaren onderzoek naar verrichten. Hoe belangrijk dit is, wordt geïllustreerd door een rapport van de Deense AFM over de gevolgen van de lage rente. Mede door de lage rente – of het niet voldoende afdekken daarvan - kunnen sommige pensioenuitvoerders de toegezegde uitkeringen niet waarmaken. Dit is een risico, waar de consument zich, bij het aangaan van een overeenkomst bewust van moet - of had moeten - zijn. In de praktijk is het voor deelnemers moeilijk te overzien wat de gevolgen zijn van de lage rente op hun pensioenresultaat. Dat geldt ook voor schommelingen in aandelenkoersen en forse kapitaalverliezen zoals de huidige crisis laat zien. De grote onwetendheid over de aard van de pensioenregeling en de onvrede en het gevoel van machteloosheid is bij de pensioenconsument een groot probleem geworden.

Een premieovereenkomst is onder EU-recht een financieel product waarbij aanbieders een kennisvoorsprong hebben op de consument. Nu de consument in het nieuwe pensioencontract meer verantwoordelijkheid krijgt, is de bescherming van zijn positie des te belangrijker. Het is opmerkelijk dat pensioenexperts alles weten van de pensioenregeling, maar de afnemer ervan vrijwel niets.

Wij hopen dat de stuurgroep die het nieuwe contract uitwerkt, daar voldoende rekening mee houdt.

Hans van Meerten is hoogleraar pensioenrecht aan de Universiteit Utrecht en An Wouters is promovenda aan dezelfde universiteit.

Meest gelezen

'Doormodderen is geen optie voor Centric'

Ook pensioenfonds Waterbouw weg bij Centric

Opinie | Korten met deze rekenrente lijkt Europees gezien niet evenwichtig
